

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

Област на висше образование: 2. Хуманитарни науки

Професионално направление: 2.2. История и археология

Научна специалност: „Средновековна обща история“

Образователна и научна степен: Доктор

Форми на обучение: Редовна; Задочна; Самостоятелна

Квалификационната характеристика е одобрена с Решение на Научния съвет на Института за исторически изследвания, Протокол № 24/09.12.2025 г. и е утвърдена със Заповед № 113/ 15.12.2025 г. на Директора на Института за исторически изследвания при Българската академия на науките.

Докторската програма по специалността „Средновековна обща история“ от професионално направление 2.2. *История и археология* разкрива възможности и създава условия за постепенно придобиване, задълбочаване и усъвършенстване на знания, умения, опит и експертиза за осъществяване на научноизследователска, преподавателска и експертна дейност в направление „Средновековна история“.

I. НАУЧНА ОБЛАСТ

Обучението в Докторска програма „Средновековната обща история“ се провежда от Секция „Средновековна история“, която е сред най-старите звена в Института за исторически изследвания. Още при създаването на Секцията към нея са формирани комисии за издирване, превеждане и публикуване на латински, гръцки и турски извори. От създаването на Секцията до днес основна задача на изследователите е разработването на проблеми от българската и общата средновековна история и изворознанието.

В рамките на обучението по Докторска програма „Средновековна обща история“ се проучва развитието на етно-религиозни и етно-политически общности от Късната Античност до края на XV век, когато различни събития бележат началото на Новото време. Това е продължителен период, започващ с постепенното отмиране на Римската империя и завършващ с Ренесанса и откриването на Новия свят. Историята на средновековна Европа е белязана от разпространението на християнската религия, културните и религиозни взаимодействия между различни етно-конфесионални общности, кръстоносните походи, развитието на градовете и др., които предопределят етническият и културният облик на съвременна Европа. Темите, свързани с изследване на социално-икономическото, политическото и културното развитие на средновековното общество, са наситени с актуална проблематика, което позволява на докторантите да се изградят като изследователи, учени и специалисти, умеещи аргументирано и професионално да проучват и интерпретират въпроси от областта на медиевистиката.

На докторантите се предоставя възможност да изучават и проучват не само добре изследвани, но и слабо изследвани и неизследвани аспекти от социалната, политическата, културната и икономическата история на Европа и света.

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

Основните цели на обучението в докторската програма „Средновековна обща история“ са:

- подготовката на висококвалифицирани специалисти, притежаващи академични познания за социално-икономическите, политическите, културните, етно-демографските, дипломатическите, и други събития, проблеми и процеси от историята на средновековна Европа в периода от Късната античност до началото на Новото време в контекста на световното културно многообразие;
- изграждане и развиване на умения за издирване, проучване и публикуване на извори и документи, както и за извършване на историографски анализи;
- усвояване на утвърдени и съвременни изследователски методи в областта на историческите изследвания и практическо обучение за техните съвременни приложения;
- реализиране на научни изследвания на високо академично ниво в областта на средновековната обща история.

Осъществяването на основните цели се реализира чрез изпълнението на следните **основни задачи:**

- прецизен подбор на докторанти с изявени научноизследователски и приложни интереси и възможности, както и с добра езикова подготовка;
- организиране на обучението и изследователската дейност на докторантите в съответствие със съвременните национални приоритети и с европейските и световни тенденции в развитието на историческите изследвания;
- предоставяне на теоретични и практически знания и умения, които да бъдат в полза на българската държава и обществото, чрез подготовката на квалифицирани кадри за научноизследователските организации, средните и висшите училища, както и за общински и обществени организации и институции, свързани с изследване, проучване, опазване и популяризиране на културно-историческото наследство;
- усвояване на знания и умения за изготвяне на експертни становища за български държавни, общински и обществени институции и за европейски и международни организации;
- организиране и постоянен контрол върху изпълнението на докторантските задължения според общия и индивидуалния план в съответствие с нормативните документи;
- включване на докторантите в проектите на Института за исторически изследвания;

- осигуряване на възможности за докторантска мобилност в съответствие с разработваната тема и съобразно сключените от Българската академия на науките и Института за исторически изследвания договори (напр. ЕБР-проекти, програма „Еразъм плюс“, двустранни договори за сътрудничество и др.).

Целите и задачите на обучението **съответстват** на:

1. Българските и европейските нормативни документи за обучение на докторанти;
2. Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017 – 2030;
3. Стратегията за развитие на Българската академия на науките;
4. Стратегията за развитие на Института за исторически изследвания;
5. Държавните и обществените потребности от създаването и развитието на български научен потенциал в областта на теорията и практиката на научната специалност „Средновековна обща история“.

II. ПРОФЕСИОНАЛНИ КАЧЕСТВА И КОМПЕТЕНЦИИ

Завършилият докторската програма по „Средновековна обща история“ по професионално направление 2.2. *История и археология* придобива следните професионални качества и компетенции:

- изследователски умения – за познаване и анализиране на научните постижения и най-новите тенденции в областта на българските и чуждестранните исторически изследвания;
- умение за формулиране и разработване на научен проблем;
- умение за работа с различни източници на информация;
- умения за работа с извори;
- самостоятелност в научноизследователската практика;
- творческа самостоятелност и активност;
- високи компетенции за писане и анализ на научен текст – умение за публикуване и издаване на специализирана литература в областта на историческите изследвания;
- популяризиране на научните изследвания в рамките на научни форуми и други

публични изяви;

- чуждоезикови компетенции;
- умение за работа в международна и мултикултурна среда;
- умение за ползване на специализирани програмни продукти и съвременни информационни технологии;
- професионална компетентност за самостоятелна преподавателска и експертна дейност в областта на историческите изследвания;
- професионална подготовка за успешно осъществяване на регионални, национални и международни исторически изследвания;
- приобщаване към принципите на академичната и професионалната етика.

III. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ДОКТОРАНТИТЕ

С придобитите знания и умения от докторската програма носителят на образователната и научна степен „доктор“ по специалността „Средновековна обща история“ може да продължи професионалното си развитие като:

- изследовател в научни институти и изследователски центрове, извършващи исторически и интердисциплинарни изследвания;
- преподавател в средни и висши училища;
- висококвалифициран специалист за работа в държавни, общински и обществени институции и организации;
- експерт или консултант в международни организации, ангажирани с дейности в областта на изследването, популяризирането и опазването на културно-историческото наследство.

IV. УСЛОВИЯ ЗА ПРИЕМ И ОБУЧЕНИЕ

Приемът и обучението на докторанти се извършват в съответствие с изискванията на Закона за висше образование, Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за дейността на Центъра за обучение и Академичния съвет при БАН, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института за исторически изследвания при БАН, Етичния кодекс на Института за исторически изследвания при БАН и други документи на Института за исторически изследвания при Българската академия на

науките, публично достъпни на сайта на института.

За прием за обучение по докторската програма „Средновековна обща история“ могат да кандидатстват лица, завършили образователната квалификационна степен „магистър“.

Срокът на обучение в докторската програма е:

- 3 години за редовна докторантура;
- 4 години за задочна докторантура;
- 3 години за докторантура на самостоятелна подготовка.

Придобиването на образователната и научна степен „доктор“ по специалността „Средновековна обща история“ става след:

- Успешно изпълнение на всички етапи от индивидуалния план на докторанта;
- Изпълнение на законовите изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“;
- Успешна защита на дисертационен труд.